

MAGYAR CIGÁNYZENÉSZEK LAPJA

A MAGYAR CIGÁNYZENÉSZEK ORSZ. EGYESÜLETE HIVATALOS SZAKKÖZLÖNYE

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VIII. Kálvária-tér 18.

Telefon: József 405—81.

Szerkeszti: a Sajtóbizottság
Megjelenik minden hébén

Laptulajdonos:
Magyar Cigányzenészek
Országos Egyesülete.

Levél Rákosi Jenőhöz.

Méltóságos Uram!

A „Pesti Hírlap“ szept. 22-iki számában megjelent vezércikke arra készlet, hogy mint a „Magyar Cigányzenészek Országos Egyesületének“ ügyésze és e szerény lap felelős szerkesztője az egyesület nevében és mint magyar ember és magyar dalszerző a magam nevében is hálás köszönetet mondjak érte. Méltóságod tolla, mint minden ugaron, itt is helyes nyomon szántott. Bizony szegény cigányainkat két veszedelmes szű rágja: a gond és a guny. A gond mind nyomasztóbb lesz, a guny pedig állandó. Két súlyos malomkő ez, melyek között a mi jóra való muzsikusaink sínylődnék.

A gond, a megélhetés gondja már az éhezés mesgyéjén tart. Megírták az újságok, hogy a budapesti 3800 cigány között alig van 10% murkában, a többi sétál. A legszomorubb ebben az írásban, hogy — igaz. Az egyesülethez napról-napra jönnek szívafacsaró, segélykérő írások, melyek kétségbeesve emlegetik a hat-nyolc éhező, mezítelen gyereket. Segélyt kérnek, de az egyesület aránylag nagyon kis mértékben tud rajtuk segíteni, mert nem engednek többet az ott is szükösen levő anyagjék.

Az általános gazdasági helyzet a társadalom minden rétegét nyomja, egyiknek sem fényes a helyzete, de a cigányoknak még súlyosabbá teszi sorsát a dzsessz-bend mely mindinkább háttérbeszorítja őket és kiüti kezükből a vonót és kivieszi szájukból a kenyeret. Akárkivel beszélünk, mindenki elítélően nyilatkozik a dzsesszről, mégis napról-napra több és több kávéháznak és vendéglőnek ríktó hirdetőtáblájá hirdeti újabb térhódítását és a cigányság tragédiáját!

De nem elég, hogy a gazdasági összeomlás ily közölről fenyeget, a helyzetet még súlyosabbá teszi, az összeomlást még sietteti a másik nagy ellen-

ség: a nemtörődömség és a guny, mellyel a társadalom és a zenei körök a cigány kérdést kezelik. Nem veszik a cigányt komolyan. A közönség csak a kávéházakban látja meg a mosolygós arccal, ritmikus mozgással hegedülő kedves szórakoztatót: a cigányt, de az életben, a nappal fényében nem veszi észre a gondterhes arcú embert. A hegedüt hallja, élvezi, de a segélykérő szó — mostmár pajkiáltás — siket fülekre talál.

A zenei körök, mint ezt Méltóságod is igen helyesen érinti, még kevésbbé veszik komolyan, sőt magatartásuk ellenségesnek mondható. Nem ismerik el a cigányt zenésznek, produkcióját nem tartják értékesnek, még kevésbbé művészinak. Lehet, hogy a cigánybandák nagy orchestereket igénylő, klasszikus zeneművek előadására nem alkalmasak, de nem is ez a hivatásuk. Ők a népzeneét művelik, interpretálják, erre pedig megfelelnek, mégpedig kitünően felelnek meg és ezen a téren igenis művészt produkálnak, amit bizonyít az, hogy bejárták ezzel a zenével az egész világot és mindenütt a legnagyobb, komoly sikereket aratták. Sikereiket nemcsak a közönség, hanem a külföldi művészi körök is elismerték! Ezek után nem lehet azt mondani a teljesítésükre, hogy az nem zene, nem művészet és hogy ők nem komoly zenészek! Hát csak a kanári madár kulturált füttye madarének és a pacsirta szava nem? A pacsirta nem éneklő madár? De bizony, hogy az! Sőt Uram bocsá! még talán olyanok is akadnak, akik a pacsirtát — bár nem becsülik többre a kanárinál, de — szívesebben hallgatják!

Ahogy Méltóságod írja és ahogy van is, sokan azt mondják, hogy a cigány muzsika nem magyar, hanem cigány. Erre csak azt felelem, hogy eddig csak magyar nótát hallottam a cigánytól, cigány nótát még nem. Bihary, Lavotta stb. nagy cigány-szer-

zők művei izig-véríg magyarok, a cigánybandák századok óta magyar nótát muzsikálnak, hol vannak hát a dalok, művek, amelyek a cigány zeneirodalmat képezik és amelyeket a cigányok a magyar muzika helyett játszanak? Lehet, hogy ősi hazájukban voltak ilyenek, de azokat otthagyták, legálábbis minálunk a köztudatban semmi nyomuk, nem lehet tehát a cigányt azzal vádolni, hogy elcigányosította a népezését. Igaz az, hogy van bizonyos egyöntetű stílusok, amelyben a magyar nótát játszák, de ez nem azt jelenti, hogy a nótát változtatták cigányossá, hanem hogy a cigány vált magyarrá és így megtudta találni azt a kifejezési formát, mely legjobban megfelel a magyar nóta szellemének. Éppen ez az aklimatizálódás az oka annak, hogy a cigány immár századokon keresztül a legkedvesebb zenesze a magyar népek és ez bizonyítja legjobban muzsikája magyar mivoltát.

Szomorú dolog, hogy most, amikor ellentétben a nemzetközi dzsessz áramlattal a magyar cigány hű marad tradícióihoz, nem hódol be a korcs divat örületének, kitart a magyar nóta mellett még kenyere árán is, a magyar közönség nem honorálja ezt az önfeláldozást és kemény szívvel és csukott kézzel huny szemet pusztulással fenyegető nyomora felett.

Méltóságod gyönyörű, igaz emberi és résztvevő magyar szívvel írt írása a szegény sanyargatott cigányságot épp oly örömmel töltötte el, mint a nemes lordnak Rothermerenek tiltakozó szava Magyarországot. Amikor ezért nevükben megégszer köszönetet mondok, arra kérem Méltóságodat, legyen a cigányságnak tovább is megértőszívű lord Rothermereje, kinek szavára — erős bizalommal bízunk benne — megnyílnak a megértésnek és a segíteni-akarásnak becsukott ajtai.

Öszinte tisztelője:

Dr. Járósi Jenő.

Harc a dzsessz ellen!

A Magyar Cigányzenészek Országos Egyesülete folyó évi szeptember hó 26-án több társadalmi testület részvételével értekezletet tartott, mely a dzsessz elleni küzdelemmel foglalkozott. Az értekezlet határozati javaslatot fogadott el, melyet felterjeszt az egyesület a nagyméltóságú Belügy-, Vallás- és Közoktatásügyi miniszter urakhoz.

A mindenképen imponáns gyűlés lefolyásáról az alábbi jegyzőkönyvben számolunk be:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Budapesten 1927. szeptember 26-án, a Magyar Cigányzenészek Országos Egyesülete által a társadalmi testületek részvételével megtartott értekezleten.

Jelen voltak:

Dr. Huszka Jenő min. tanácsos és fűrjesi Klimkó István a Magyar Szövegírók, Zeneszerzők és Zene-műkiadók Szövetkezete képviselőben, Tobler János orsz. gyűl. képviselő, Agoston Gézané a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége, Vécsey Éva a Katolikus Háziasszonyok, Csermely György és Markos Gyula az Országos Dalosszövetség, Nagy Sándor az Egyetemi és Főiskolai Turul Szövetség, Phillip László és Verbóczy Bajtársi Egyesület, Forgács Ferenc a Csaba Bajtársi Egyesület, Hary György és Steiner Lajos a Bethlen Gábor Kör képviselőben. A Magyar Cigányzenészek Országos Egyesülete részéről jelen voltak: Rác Zsiga központi ügyv. alelnök, Dr. Járósi Jenő ügyész, Füredi F. F. Fabián a budapesti helyi csoport elnöke, Lillin József titkár, Berkes Miklós közp. alelnök, Gyallai Ferenc és Hédervári Ferenc, a budapesti helyi csoport alelnökei. A fentiekben kívül még számos résztvevő.

Rác Zsiga ügyv. alelnök: Igen tisztelt Hölgyek és Urak! Üdvözlöm Önöket, köszönöm, hogy hívó szavunkat meghallgatták és a nemes, hazafias cél érdekében ily számosan megjelentek. Értekezletünk célja, hogy a magyar zenét, a magyar nótát megvédjük egy mindjobban elhatalmasodó idegen zenei áramlattal szemben. Ezt a mozgalmat úgy szeretnénk feltüntetni, mint a cigányság ökonomiai harcát. A valóság pedig az, hogy a cigányság szívéből kitörő érzés megnyilvánulása ez, mellyel a cigányság ismét jelét adja magyarságának, mely mellett minden körülmények között kitart. A magyar cigányság évszázadok óta osztozik a nemzet bujában, bánatában, megtanult vele sírni, nevetni. Most, amikor veszély fenyegeti a nemzet egyik kincsét, a magyar nótát, kötelességének tartja ennek megóvásáért sikraszállni. Ott tartunk ma már, hogy a családi életet is megmetyeljezi az erkölcsrontó, minden jobb érzést kiölő dzsessz muzsika, ma már a gyermekek is charlestont táncolnak. Minden magyarnak kötelessége ez ellen küzdeni kiölni a metyelt és újra belecsepegtetni a magyar szívekbe a magyar érzést. Ezt várják tőlünk elszakított testvéreink is, akikkel a leghatalmasabban kapcsolat bennünk össze a magyar zene, a magyar nóta! Ezt nem engedjük elpusztítani, kivenni a kezünkéből! Most pedig felkérem Lillin József urat a benyújtandó határozati javaslat ismertetésére.

Lillin József titkár: A Magyar Cigányzenészek Országos Egyesülete fájó szívvel látja azt, hogy a nemzeti muzsikát, mely századokon keresztül élt a magyar lelkekben nincs aki ápolja. A magyar cigányságot leszorítják ősi hivatásának teréről és teret engednek a nagy rombolásnak, mely a magyar

érzéseket kitepi a szivekből. Nagyon szomorú dolog ez. Vigaszul csak az szolgál, hogy úgy látjuk nemcsak a magyar cigányzenészek érzik azt, hogy itt cselekedni kell, hanem a társadalomnak az a része is, amelyben még vannak nemes, szép és magyaros érzések, melyek érzik azt, hogy a nemzet beteg, idegen férgek rájájk kiakarva szívni a magyar vért, elsorvasztani a magyar kultúrát. A szava órája elmult, itt már sürgősen kell cselekedni. Intézményesen kell védelmére kelni a magyar zenének és gátat vetni az erkölcsstelen divathóbortnak. Most tisztelettel előterjesztem határozati javaslatunkat, melyben a nagyméltóságú Belügyminiszter úrhoz és a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz fordulunk azzal a kéréssel, hogy rendeletileg vessenek gátat a további rombolásnak:

Nagyméltóságú Miniszter Ur!
Kegyelmes Urunk!

A Magyar Cigányzenészek Országos Egyesülete az alulírott társadalmi testületek bevonásával és részvételével 1921. évi szeptember hó 26-án gyűlést tartott, amelynek határozatahoz képest a legmélyebb tisztelettel a következőket terjesztjük Nagyméltóságod színe elé.

A szerencsétlen kimenetelű világháború következtében Nagy-Magyarország majdnem minden értékét elvették vagy legalább is megcsontították a győzők és az ellenségeink. Országunk területének egy nagy része, gazdasági, ipari javainknak majdnem teljessége idegen kézre került. Kevés, nagyon kevés értékünk maradt meg. Azt mondhatnók, hogy nyelvünkön és zenénken kívül minden elveszett.

Amit a fegyver, az erőszak nem tudott elrabolni azt fenyegeti most veszelé, azt akarja elsikkasztani tőlünk egy alattomos, tetszetős külszínben jelentkező ellenség: a nemzetközi divatzenének nevezett erkölcsstelen áramlat. Bevonult hozzánk is, mint fgen sok európai államba céltudatos rombolást okozó szárnyakon a dzsessz muzsika. Céltudatosan terjeszkedik ez a metyeg arra törekedve, hogy a nemzeti erkölcsöket a nemzetköziség erkölcsstelen-ségébe olvassa össze. Nemtelen céljának eszkö-zével felhasználja a háborús izgalmak által beteggét tett emberi gyöngeségeket, a mulatni-, tobzódni-, a felejtésvágyást, a gyönyör keresést. Szomorúan kell megállapítani, hogy célját úgy mint másutt, nálunk is ha nem is érte el, de erősen megközelítette. Ha visszapillantunk a társadalomnak és a társaságok-nak háború előtti éveire és összehasonlítjuk azokat a jelen időkkel, szegénytelen érzés vesz rajtunk eröl: a háború előtti idők komolyan dolgozó becsületes munkát végző férfaira egy nagy része helyébe minden komolyság nélküli szaladgáló, munkát kerülő alakokat látunk, akik élnek élveznek máról holnapra, szerepet játszanak, hangadó, szórják a pénzt nem tudni miből, nem tudni honnan jöttek és hova tűnnek el. Így változtak át a férfiak. Na és a nők? Ha a háború előtt a Duna korzón végig ment volna

egy nő térdenfelül erő szoknyában, mint ahogy ma szazan és szazan szaladgálnak ott, bizonyára elver-ték volna. Ha a béke éveiben táncközben csak fé-lényire oly érzékeni táncoltak volna, mint ma, a legnagyobb botránkozással vezették volna ki az il-letőt. Nem állítjuk azt, hogy ennek az erkölcsrom-lásnak egyedüli és kizárólagos oka a dzsessz mu-zsika, de hogy kétségtelenül hozzájárul, azt külön bizonyítani fölösleges.

A békevilágban is mulattak az emberek, de mi-lyen más mulatás volt az, mint a mai. A vendég-lökből, kávéházakból a magyar nóták bájos halk akordjai csendülnek fel, nem zavarva, hanem inkább kellemesen érintve azokat, akik kívülről hallgatták, ma pedig lépten-nyomon a dzsessz beteges vonyi-tása, a dobok zörgése fertőzi meg a kávéházakat, az utak levegőjét — és a lelkeket.

Nagyméltóságú Miniszter Ur! Tudatában va-gyunk annak, hogy a kérdés megoldása sok nehéz-séggel jár, mert nehéz — mint mondják — szembe szállni egy viláगरamlatl különösen akkor, ha e szembezállás esetleg egyéni jogokat is csorbítana. Kérdezzük azonban szabad-e ezzel törödni, amikor a viláगरamlat — legyen az kommunizmus vagy dzsessz zene — rombolásra törekszik és nem igaz-ságos-e az egyéni jogfosztás akkor, ha ez az egyéni jog e rombolást előmozdítani akarja.

Ezek után ama tiszteletteljes kéréssel fordulunk Nagyméltóságodhoz

méltóztatssák a dzsessz-bendek a dzsessz muzsika interpretálói működését rendeletileg beszüntetni, vagy amennyiben a teljes beszüntetés lehetetlen, úgy szigorú korlátok közé szorítani.

Az alábbiakban legyen szabad megjelölni azon módokat, amelyekkel a korlátozást keresztülvihető-nek tartjuk.

1. Minden olyan nyilvános helyiségben: kávé-házakban, vendéglökben, cukrászdákban, táncloká-lokban stb., ahol dzsessz-bend működik kötelező ci-gányzenekarnak az alkalmazása is.

A dzsessz-bendnek a cigányzenekarral felváltva egyenlő időközökben kell működni. Esti 10 óra után azonban dzsessz-bend tekintettel arra, hogy műkö-dése az éjszaka nyugalmát zavarná egyáltalán nem működhet.

2. Minden nyilvános helyen, ahol műsoros elő-adások tartatnak, pl. variétékben, kabarékban, or-feumokban a műsor 50%-ának magyar számokból kell állnia. Ez alatt nemcsak az értendő, hogy ma-gyar szerzők műveiből, hanem hogy magyaros jel-légű is tartalmaz számokból.

3. Mindazon helyeken, ahol nyilvánosan táncol-nak: mulatókban, nyilvános teadélutánokban, tánc-mulatságokon, bálokon stb. a táncok 50%-ának ma-gyar táncnak kell lenni. Amennyiben ily táncokhoz dzsessz-zene alkalmaztatik, úgy cigányzenekar alkal-mazása is kötelező.

A 2. és 3. pont esetében a műsorok, illetve tánc-rendek az engedélykiadása előtt az illetékes rendő-rhatóságának beszoigálatandók és az engedély csak

ezek megfelelő mivolta esetén adható ki. Az illetékes rendőrhatalóság kiküldöttének feladata ellenőrizni, hogy a musorokban és tanrendekben foglaltak betartassanak.

Ezen módokat bátorkodunk Nagyméltóságod figyelmébe ajánlani.

Kérésünk támogatására még csak azt a legfontosabb és ezért utóhátra hagyott érvet szabadon felhasználni, hogy a dzsessz-bend eltekintve erkölcsromboló hatásától az egyik legnagyobb kincsünköt igyekszik bennünket megfosztani, a magyar nótától. Mind kisebb és kisebb térre szorul a magyar nóta országot átfigó területe. Ma már nemcsak a nagy pesti nyilvános helyeken divik a dzsessz-muzsika, hanem már a kis városokra, falukra is kiterjesztette hatását. Itt is már sok helyen a magyar csárdás helyett cherstont táncolnak, a magyar nóták helyett divatos tangóslágereket kezdenek énekelni.

A magyar nóta, a magyar zene a nemzeti kultúránknak egyik legerősebb oszlopa, egyik legnagyobb értéke. Elmondhatjuk, hogy bejárta a világot és mindenütt dicsőséget szerzett a magyar névnek.

Mi magyar cigányok, dacára annak, hogy a dzsessz nagyrészt kiverte a vonót a kezünkéből és kivette a kenyeret a szánkából, hagyományainkhoz híven kitartottunk és ma is kitartunk nagy nemzeti kincsünk a magyar nóta mellett és bizalommal remélünk abban, hogy Nagyméltóságod a küzdelmünkben felénk nyújtja segítő kezét.

Ezek után bátorkodunk még Nagyméltóságod figyelmét felhívni arra, hogy a magyar Dalosszövetség, mely országunknak egy szinten igen erős tényezője Nagyméltóságodhoz külön is fordul ezen ügyben kérvénnyel.

Mély tisztelettel:

Ezután ismerteti az Országos Magyar Dalosszövetségnek Szeged, 1927. augusztus 15-én tartott diszközgyűlésén Zseny József által előterjesztett határozati javaslatot, melyet a diszközgyűlés el is fogadott. Eszerint a Dalosszövetség mozgalmát indít a magyar dal- és zene nemzeti hivatásának megővése érdekében a selejtes idegen dal- és zene áramlatok kiküszöbölésére és a szükséges kormányintézkedések kieszközölésére. Visszapillantást vet a javaslat a múltra, mely azt bizonyítja, hogy a magyar dal- és zene végigkísér bennünket Hun őseinktől ezer éven át. Most azonban a magyar dalnak és zenének virágdiszes fáját kezdő örölni a szű, virágainak himporát idegen lepkék metélyezik, a néger erotika, dal, zene és tánc. Fel kell rázni kabultságából a magyar társadalmat. Hivatkozik Széchenyire; arra intette a nemzetet, hogy ne engedjük magunkhoz férközni a külföldieskedést, hanem féltékenyen őrizzük meg és magyar lelkeségünket, mert ha kivész belőlünk fajiságunk érzete, megtörik nemzeti erőnk. A magyar zenét épp úgy meg kell védeni az elnemzetlenítő idegen zenei hatásoktól, mint a magyar nyelvet, mert ikerstíveire ezek egymásnak, elválaszt-

hatatlanok, egyik a másiknak pusztulását vonja maga után. A magyar zenét régi eredetiségében a cigány zenekarok tartották fenn, ezeket bátran nevezhetjük nemzeti-zenekaroknak, mert összetételükben, játékmódorukban a mas nemzetbeli zenekaroktól teljesen eltérnek s művészetüket a külföld is mindig nagyrabecsülte, Wagner a jövő zenejének a magyart nyilvánította, ha abban az irányban fejlődik és lejtesszik, amint a Balla Ruska, Zinka Anna, Bihary, Lavotta, Csenmák nyomán megindult. A magyar lelkiséget megmételvező és idegenből jött selejtes zenei áramlatokat ki kell küszöbölni, a dzsesszbendek kormányrendelettel betüntetni. A dalossegyesületek dalestélyein csupán magyar zenei műveket adjanak elő, Oly mulatságokon, ahol dzsesszbend játszik, ne vegyünk részt, a dzsesszbendes kavaházakat és mas helyiségeket ne látogassuk. Intézen leirratot a diszközgyűlés a kormányhoz, hogy a magyar dal- és zene érdekében szükséges kormányrendeleti intézkedéseket sürgősen tegye meg.

Ezek után pedig telkérem a gyűlés igen tisztelt részvevőit, sziveskedjenek javaslatunkhoz hozzászólni.

Tobler János országgyűlési képviselő: Tisztelt Uraim! Tiszta szívből üdvözlöm Önöket, Csatlakozom az előttem szóló azon megállapításához, hogy a magyar dal- és a magyar zene megvédésének kérdése nem a cigányság gazdasági kérdése, Ennél sokkal több, a magyar nemzet gyermekeinek lelki szükséglete. Erő, amit az osztrák szabadságharc is kénytelen volt felismerni, mert a szabadságharc után eltiltotta a tárogatót, a magyar hangszerek egyik lezsebbikének használatát csupán azért, mert annak búbajos hangja rezgésbe hozta a magyar sziveket és ébren tartotta a hazaszeretetet. Erre pedig ma is nagy, talán még nagyobb szükség van, mint a szabadságharc leverése után. Szükségünk van tehát a magyar dalra, mint a hazaszeretet ápolásának eszköze, mert hatásában minden másnál utólrhetetlenebb. Szent kötelességünk a magyar dal- és a magyar zene megvédése minden idegen áramlattal szemben. Szomorú, hogy ez az idegen áramlat pártfogásra talált nálunk. Különösen bántó ez most, amikor a nemes angol lord szava lábba hozta a magyar sziveket. Ép azért a magyar társadalomnak össze kell ez ellen fogni és megvédeni a magyar nemzeti zenét. Kijelentem, hogy pártom nevében és a magam részéről is csatlakozom a mozgalomhoz.

Ágoston Gézáné: A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége megbízásából bejelentem, hogy csatlakozunk a mozgalomhoz. Kívánjuk, hogy ennek sikere minél teljesebb legyen, hogy a magyar nemzeti érzést fakasztó magyar dal megvédessék az idegen áramlattal szemben.

Vécsey Éva: A Katolikus Háziasszonyok nevében bejelentem csatlakozásomat annál is inkább, mert mikor a magyar nótát védjük, védjük a családok tiszta erkölceit is.

Dr. Huszka Jenő: A Magyar Szövegírók, Zene-szerzők Szövetkezte részéről csatlakozom a moz-

galomhoz. Arra hívom fel az értekezlet figyelmét, hogy ne csak kormányintézkedésekre támaszkodjunk, hanem társadalmi mozgalmat is indítsunk a magyar zene védelmére. En mint a rádióbizottság tagja már régebben ily irányú működést fejtek ki. Különböző társadalmi testületek szívesen vesznek részt a küzdelemben.

Csermely György: Az Országos Magyar Dalos-zövetség részéről a legteljesebb mértékben hozzájárulok a mozgalomhoz, amelyhez Szövetségünk mindig készséggel nyújt segédkezet.

Nagy Sándor: Az Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Turul Szövetsége képviselőtében kijelentem, hogy a 18.000 tagot számláló Szövetség a legteljesebb támogatását nyújtja.

Markos Gyula: Zseny József a Magyar Dalos Szövetség elnöke megbízásából köszöntöm e szép magyar mozgalmat, mely iredenta célokat is szolgál. Zseny József velem együtt bármikor szívesen áll szolgálatára e mozgalomnak. Pár évvel ezelőtt megírtam a cigányság történetét és már ebben lefektettem, hogy a cigányság hathatós terjesztője és művelője a magyar zenének.

Forgács Ferenc: A Csaba bajtársi Egyesület megbízásából kijelentem, hogy csatlakozunk a nemes küzdelemhez.

Hary György: A Bethlen Kör megbízásából örömmel csatlakozom a mozgalomhoz. Szomorúan látjuk, hogy a magyar társadalomhoz mindig hű és ragaszkodó cigányzenészséget teljesen cserbenhagyta. Mi a magunk részéről oda hatunk, hogy az megváltozzék, hogy újból magyar zene szóljon és újból a magyar tánc járja.

Phillip László: A Verbóczy Bajtársi Egyesület megbízásából üdvözlöm az értekezletet és biztosítom Önöket, hogy a nemes cél mi is teljes szívvel szolgáljuk. Vannak kik azt mondják, hogy e mozgalom a magyar cigányságnak csupán kenyérkereseti mozgalma. Mi tudjuk, hogy nem így van, de ha így volna is, erre a magyar cigányoknak joga van sokkal inkább, mint a beözönlött külföldieknek. A magyar földnek a fiai az elsők. Kijelentem, hogy egyesületeim ünnepségein, összejöveteleim dzsessz szóhasam fog muzsikálni, csak cigány. Indítványozom, hogy a cigányzenészek Egyesülete vidéken is csináljon propagandát a magyar muzsika mellett.

Dr. Járósi Jenő: Örömmel látom a nagy lelkesedést, mellyel mozgalmunkat a résztvevő társadalmi testületek fogadták és arra kérem az igen tisztelt itt megjelent képviselőiket, hogy a testületeikkel rokon testületekben is hassanak oda, hogy azok is csatlakozzanak mozgalmunkhoz. Mi a magunk részéről mindent elkövetünk a nemes cél érdekében és minden eszközzel küzdeni fogunk azért, hogy újból magyar óta szóljon mindenütt.

Lillin József: A javaslatot az itt elhangzottakal kibővítve elfogjuk juttatni az egyes testületekhez aláírás és pecséttel való ellátás végett. Ennek megtörténte után pedig átadjuk azt a Nagyméltóságú belügyminiszter és a vallás- és közoktatásügyi miniszter uraknak.

A gyűlés az indítványt nagy lelkesedéssel elfogadja.

Füredi Fabian: röfgyeim és Uraim! Nekem jutott az a szép feladat, hogy megköszönjem azt a kedves és jóindulatú támogatást, melyben bennünket a magyar dal megvédelése terén részesítettek. A magyar cigányság századokon keresztül a magyar nemzethez forrott, együtt volt vele bujában, banatában. A megszállott területek elszakított magyarsága nem a saxofont várja és nem a dob fülhasogató larmáját, hanem a magyar cigányokat, hogy a magyar feltámadás idején velük sírhassák ki szívük bánatát. Budapestten 3000 cigányzenész van kenyér nélkül és néz eléje a tél szenvedéseinek, azért mi megsem fogunk négerül muzsikálni, hanem csak magyar dalt játszunk, mert mi magyarok vagyunk. Magyarországon sohasem volt saxolon és bendzsó, hanem csak magyar dal és amíg magyar cigány lesz, ez nem is fog kúpusztulni. Eljen a magyar dal! Eljen a magyar nemzet! Az értekezletet bezárom.

Dr. Járósi Jenő,
egyesületi ügyész.

Rácz Zsiga s. k.,
központi ügyv. alelnök.

Lillin József,
titkár.

Füredi Fábían s. k.,
a bpesti helyics. elnöke.

Radics Béla jubileumára.

Most, hogy Radics Béla elérkezett a dupla jubileuma felé (40 éve primás és 60-ik születésnapját ünneplik) szinte jóleső érzéssel vesszük kezünkbe a tollat, hogy megemlékezzünk Radics Béláról, aki az egyesületnek diszelnöke. Egy kis beszélgetés során elmondta Radics Béla az Esti Kurir munkatársának, hogy nem is készült zenésznek, hanem bankhivatalnoknak szánták a szülei. Egy tánciskolába iratkozott be, hogy táncolni tanuljon, de nem tudott megtanulni táncolni. Miskolcon történt, hogy Szöllösi nevű tánctanár órákat adott az ottani fiatalságnak. Radics bátyánknak megegyezett a tánc-tanárral, hogy a tánctanár tanítsa meg táncolni és ő majd muzsikál; de hát a nótá szerelmese nem tagadta meg magát, inkább muzsikált, mint táncolt.

Elmondja még Radics Béla a kassai püspök Schusztler Konstantin segítette hozzá, hogy muzsikus legyen. 13 éves korában, Kassára kerültek és ő mint a banda lögősa elhatározta, hogy segíteni fog a bajba jutott bandán, akinek már-már betevő falaja sem volt. Egy reggel gondolt nagyot és merészet, a hóna alá csapta hegedűjét és audenciára jelentkezett a püspöknél. Nehezen ment, mert a titkár semmi szűn alatt sem akarta a püspök elé bocsajtatni. Azután mégis sikerült. Bevezettek egy nagy szobába. Egyszer csak a püspök megkérdezte: Mít kívánsz édes fiám?

Elakadt a lélegzet és a torkomon, de azután bátran megmondtam, hogy játszani szeretnék a püspök úrnak.

A püspök megmagyarázta, hogy a rezidencián még sohasem játszott cigány hegedűje és bevitt a másik szobába egy kis zacskót adott a kezembe és elbocsájtott. Alig váriam, hogy kinn legyek az uccan, hogy megnézzem mit kaptam. A bandát megmen- tettem a koplalástól, mert a püspök húsz aranyat adott. Másnap én lettem a másodprimás.

Elmondja még Radics, hogy egyszer Monte- karlóban felbontották a szerződését, mert mindenki otthagya a játéktermet és hallgatták a muzsikáját. Már pedig nekünk olyan muzsika kell, amelyik nem vonja el a játékterem közönségét, — mondta az igaz- gató.

A 90-es években is volt egy kedves emléke. Amint odahaza ült, egyszer csak a haz előtt megáll egy magánfogat, egy úr száll ki belőle és egyenesen hozzám jön azzal, hogy: „Kedves Radics úr, vegye a hegedűjét és jöjjön azonnal”. Nem akartam menni, azt sem tudtam hová akartak vinni. De az úr nem tágitott, kellett mennem. Azt hittem valami nagy ebédhez fogok muzsikálni. De nem. A Svábhgyen egy villa előtt álltunk meg, bevezetett egy szobába azzal, hogy várjak. Egyszer csak kinyílik az ajtó és egy hölgy lépett be rajta. Nem akartam hinni a szem- memnek, megismertem, Erzsébet királynékné volt.

Zavaromból ő segített ki, hogy megszólalt, — Ugy érzem, hogy hallani kell magát játszani, kérem játszon valamit. — Megkérdeztem, melyik nótát kí- vánja. És én eljátszottam, — Lehullott a rezgő nyárfa levele, és tovább, Edes anyám is volt nekem. Csak azt láttam, hogy szépséges királynékné arcán végig szánt a köny. Eljátszottam még Piros... piros ... piros és még nem tudom hány nótát. Délután 2 órától este 5 óráig játsztam. Mikor elkészöntem kezét nyújtotta és én hosszan, boldogan csókoztam meg drága kezét. Életem legboldogabb napja volt, sohasem felejttem el.

Radics Béla a legnépszerűbb cigányprimás az idei nyáron Hévízen muzsikált bandájával két ízben Festetich Tasziló hercegnél is játszott, ahol a jelen- volt főúri vendégeket Albrecht királyi herceget, Fe- renc Ferdinánd gyermekeit, Hohenlohe herceget, Stoner lord angol felsőházi tag sítb. a legnagyobb el- ismeréssel adóztak a kitünő muzsikusknak. Albrecht királyi herceg kijelentette, hogy a „Csak egy kis lány van a világon” így még sohasem hallotta ját- szani.

Szeptember 24-én Miskolc város a városi szín- házba gyönyörű ünnepség keretében ünnepelte Radics Bélát, mint szülöttét jubileuma alkalmából. Az ün- nepéségen, mely a meleg szeretet jegyében folyt le, Dr. Hodobay János polgármester üdvözölte elsőnek a jubilánst.

Ennél a kettős jubileumnál érkezett Radics Béla egy olyan határköhöz, amit nem tud mindenki megérni olyan szeretetben és megbecsülésben, mint Radics Béla. Mi a magunk részéről Radics Bélának tiszta szívből kívánjuk, hogy még sok boldog napot szerezzen a családjának és a pesti közönségnek a nótájával, mert Radics Béla többet használ Magyaror-

szágnak muzsikájával, mint egy rossz politikus a po- litikájával.

A magyar cigányok mind tiszta szívből köszön- tik a cigányok nesztorát, Radics Bélát ezen a ju- bileumon.

Varga Tihamér

A fehérvári cigányzenészek a jazz-band ténfoglalása ellen.

Memorandumot juttattak a polgár- mesterhez.

Székesfehérváron már hosszabb idő óta tartóz- kodik egy jazz-band zenekar az egyik kávéházban.

Legutóbb arról értesültek a fehérvári cigány- zenészek, hogy a közel jövőben még két helyen alkalmaznak „jazz-band”-ot. Ez vezette a cigányze- néseket arra, hogy tiltakozzanak a „jazz-band”- zenekarok letelepedése ellen. Ezért a Cigányzené- szek Országos Egyesülete helyi csoportja tiltakozó ülést tartott és határozatokat írásba foglalva, ma délben memorandum keretében benyújtották Lípesev Lajos helyettes polgármesterhez.

A cigányzenészek kérvénye az alábbiakat tar- talmazza:

— Méltóságos dr. Zavaros Aladár polgármester úrnak. Helyben.

— A „Cigányzenészek Országos Szövetségének helyi csoportja” 1927 szeptember 15-én ülést tartott, amelynek célja a népszenezek kétségbeejtő anyagi helyzetének megjavítása volt. A helyicsoport nagy- része állás nélküli van, mert idegen jazz-band zenek- arkok foglalták el működési helyeiket. A jelenleg itt működő „jazz-band”-on kívül október 1-én két újabb „jazz-band” zenekart szándékoznak Székes- fehérvárra szerződteni.

Tekintettel azon szomorú körülményre, hogy e két „jazz-band”-zenekar működése két cigányzene- kar tagjainak családját fosztaná meg kenyerétől és a már-már ugvis elviselhetetlen nyomorukat csak fokozná.

Tisztelettel kérjük Méltóságodat, hogy a nyo- morgó népzenezek és családjaik védelmére a város területén letelepedni szándékozó „jazz-band” zené- szeknek a működési engedélyt megtagadni, illetve az itt működő „jazz-band” működési engedélyét meg- vonni méltóztatssék.

Alázatos kérésünket Méltóságod jóindulatába ajánlván:

Alázatos tisztelettel: Magyar Cigányzenészek Országos Egyesületének székesfehérvári csoportja.

Hódít a magyar cigányzene Londonban.

H I R E K

Kecskeméti Rác Jóska, a híres cigányprimás bandájával néhány nappal ezelőtt érkezett haza Londonból, ahová tavaly ősszel ment ki. Néhány hétre utazott csak ki Angliába Kecskeméti Rác Jóska, de egy évig maradt kint. Nem engedték haza, a Farsangi lakodalm Londoni előadására hívták ki a magyar cigányprimást és bandáját. Rác Jóskaék-nak az előadáson olyan sikerük volt, hogy nyomban a legfényesebb szerződéseket kapták a legelőkelőbb angol hotelektől és vendéglőktől. Kecskeméti Rác Jóska elfogadta a felajánlott szerződéseket és ebben az évben alig volt előkelő londoni hotel és vendéglő, ahol Kecskeméti Rác Jóska nem hódított el ezreket és ezreket a magyar nóta hívei közé.

Most, hogy hazajött, büszkén meséli el barátainak: előkelő angol arisztokraták, hideg és fölényes londoni urak gratuláltak neki minduntalan és jelentették ki: többet ér a magyar cigánymuzsika, mint az internacionális jazz. A jazz-band városában estéről-estére megtelek azok a helyiségek, amelyekben felszendült a magyar nóta.

Kecskeméti Rác Jóska a magyar nótákkal olyan propagandát csinált Magyarországnak, hogy a londoni magyar követség levélben fejezte ki a cigányprimásnak köszönetét.

— **Halálozás.** A soproni cigányságnak nagy gyász van. 71 éves korában meghalt özv. Nyári Lajosné, szül. Rugli Éva, a híres Nyári-dinasztia feje, aki kiváló muzsikusok egész seregét adta a magyar nótának. Az elhunyt fia Nyári Rudi, a világhírű cigányprimás, Nyári Józsi, aki legutóbb Amerikában öregbítette a magyar nóta és hegedű dicsőségét, Nyári Feri, a Berlinben élő kitűnő csellista. Rajtuk kívül még öt leánygyermek, számos unokája és széleskörű rokonság gyászolja a matrózat.

— **Cigányt temettek.** Horváth Rezső zalaegerszegi cigányprimás öccse Horváth Béla 22 éves korában Zalaegerszegen elhunyt. A fiatal korú cigányzenésznek hozzátartozói szép temetést rendeztek. Sokan kísérték utolsó útjára végig a városon. A halottas kocsi előtt külön kocsin vitték a sok koszorút, amivel Horváth Béla ravatalát elhalmozták. A koszorúskocsi előtt pedig hegedűvel a kezükben lépkedtek a zalaegerszegi zenészcigányok és a jelenleg az Arany Bányában muzsikáló Jónás Bandi pécsi bandája, akik a régi szokáshoz híven, hegedűszóval bucsuztatták el társukat.

— **Száz éve halt meg a Rákóczi-induló szerzője.** Bihari János, a híres cigánykirály, az utóélettelhetlen hegedűművész és az 1809. évi nemesi felkelés tábori zenekar-vezetője. Április 27-én volt az évforduló s az Országos Rákóczi Szövetség most október és november hónapban készül Bihari nagy-szerű zenei alkotásait egy-egy magyar este keretében bemutatni. A Bihari-estéket Budapesten kívül Pécsen, Szegeden, Debrecenben, Nyíregyházán és még több városban is megtartják.

— **Meghalt Aradmegye úri cigányprimása.** Aradról írják, hogy Nemcsányi Gyula, aki a világháborúban aktív főhadnagy volt és az oláh megszállás után, mint cigányprimás kereste tisztességgel kenyerét, meghalt. Nemcsányi egész Aradmegyében ismerték és szerették, igen jó családból származott és mint gyermek, már kitűnően hegedült. Így adta a fejét cigánysorra... Alig 34 évet élt.

— **Adományok.** Kuthy Gyurka szerencsétlen kártársunk javára Melis József főpincér úr 10 pengőt, L. S. Zsigmond u. 31. 5 pengőt adományozott. A kegyes adományokért ezúton mondunk köszönetet.

— **Még az éjtel muzsikált.** Lassan-lassan ritkulnak a híres szegedi cigányzenész családok. Elszedi őket a halál, amely kéllelhetetlen. Horváth Árpád után, aki csak nemrégén távozott el az örökre a szeleddi éjszakából, most az édesapjára került a sor. Horváth Károly, aki elhunyt fiának bandájában rikatta a vonót, este még játszott a Stefánia étteremben muzsikáló Növő Pista bandájában. A lakásán fojt el a hirtelen betegség, amely rövidesen végzett is a hatvan éves öreg emberrel.

— **Hogyan került Amerikába Berkes Béla bandája.** Ismeretes, hogy Berkes Béla, aki egyike a legkitűnőbb magyar cigányprimásoknak, most Amerikában aratja sorozatos sikereit bandája élén. Berkes eredetileg csak egymagában utazott ki az újvilágba.

A jóérzésű emberek jazz ellen!

A „Magyarság” című napilap hozta a következő kis cikket, amit egy olvasója küldött be. Bár sok ilyen magyar asszony volna, talán akkor a mai fiatalság is rájönne, hogy a cigányzenészeknek párja nincs.

— *Igen tisztelt Szerkesztő Ur!* A zongorám ott áll a szalon sarkában, letakarva. Amióta az én nótás kedvem elmúlt, nem használja senki sem. Tegnap felkeresett egy vendéglő tulajdonosnője s arra kért, hogy jó pénzért adjam neki kölcsön a zongorámat. Egy szegényeket segélyező jótékony egyesület elnöknője vagyok. Processzióban járnak hozzám segélyért a cigányasszonyok. Ferjeik, a muzsikusok, nem keresnek semmit. Az egész cigánysor éheznek, ma-holnap ki kell vándorolniuk. Elázi tőlünk a cigányt — a jazz-band. A cigányt, a magyar dal apostolát, fejlesztőjét, terjesztőjét. A cigányt, aki hegedűjével már akkor is barátokat szerzett a magyarnak, amikor nem költöttünk milliárdokat propagandára. A cigányt, akinek muzsikája a mai rádióban is az egyetlen igaz szín és változatosság. Abból a vendéglőből, ahová a zongorámat kérték, ki akarják szorítani a cigányt — jazz-band-del. Ezért nem adtam oda a zongorámat.

Az volt a terve, hogy ottani cigányokból állítja össze zenekarát. Ez azonban sehogysem akart sikerülni. Aki jó zenész van odakint, annak állása van és amikor a gyenge banda élén játszott Berkes Béla, nem tudta elérni a megszokott hatást. Elment tehát Széchenyi László grófhhoz, a mashingtoni magyar követhoz és arra kérte, adjon neki pénzt, amelyen hájóra ültetheti az egész bandát. Ezt a pénzt ő azután becsülettel visszafizeti, mivelhogy nem kétséges, hogy hamarosan szép honoráriumokat kap majd fellépéséért. Széchenyi gróf felvilágosította, hogy a hivatalos pénzekből nem utalhat ki a számára akkora összeget, amely elegendő volna, hogy egy egész cigányzenekar Budapestről Amerikáig utazhassék. Ellenben megismertette egy áldozatkész amerikai magyarral, aki gyűjtést indított és csakhamar megszerezte Berkes számára a 8000 pengő értékű dollárt, amelyet a boldog Berkes azonnal postára adott és két hét múlva már szívére ölelte a maga cigányait, akikkel ma már nem csekély népszerűséget ért el.

— **Nem mindenütt türük a jazzt.** Zalaegerszegről jelentik: Egy időben, nem is olyan régen, a divat hatása alatt Zalaegerszegre is bevonultak a jazz-band zenekarok és produkáltak olyan zenebonát, sokan voltak, akik élvezték a jazz-band zenekar által szolgáltatott, bábeli zürzavarhoz hasonlatos hangzavart. Azonban csakhamar felülkerekedett az emberekben a szép, magyar muzsika iránt való vágyakozás. És ennek hatása alatt először az egyik, aztán hamarosan a másik jazz-band zenekar is elpárolgott Zalaegerszegről. Helvüket elfoglalták a cigányzenészek. A Központi Kávéházban Sárközy Kálmán bandája húzza, míg az Arany Bányán szállodába Briher János vendéglős Jónás Bandi zenekarát szerződtette Pécsről. Jónás Bandi zenekarát teljesítményét nem hagyhatjuk szó nélkül, mert amit ez a zenekar nyújt esténként a közönségnek, az nem egyszerű cigánymuzsika, hanem zeneművészet. Egymás után sírnak fel a hegedűkön az édes-bus magyar nóták, amelyeket olyan mélységes csendben hallgatnak végig a vendégek, hogy szinte hallani a szívvel dobbanását. Igen, a magyar nóták kellemek és egyéb nívós muzsika, nem pedig vademberek, zulu-kafferek harci ordítózásait utánzó, nyakatekert szöveős és melódiáiú „ösvündrozik”, meg „feketenők”. A magyar cigánynak kötelessége ezeket a vademberróttákat bojkottálni és ezzel a közönséget visszahódítani a magyar és klasszikus cigányzenekaroktól, mint ahogy elvárjuk a zalaegerszegi vendéglősök és kávésoktól, hogy jazz-bandeknek nem adnak többé helyet lokáliaikban.

— **Védjük meg a magyar muzsikát!** Ezt a levelet kaptuk: Hír szerint a belügyminisztérium gondolkodik a cigánymuzsika és dzsesszbend kérdéséről. De lelkiismereti kötelességünknek tartjuk hogy a magyar közönség nevében felszólaljunk a cigányoktól képviselt magyar muzsika védelmére és a néger dzsesszbend ellen, hátha a belügyminisztérium óhajta és bátorítónak veszi a közönség megnyilatkozásait s ebben az irányban el fog járni. A cigány-

muzsikáról bármi véleménye lehet a zenetörténeteseknek, a mai tisztamagyar közönség a cigányoktól képviselt muzsikát a magáénak érzi, ez tehát ma magyar zene. A cigányok, rendszerint, ügyis nem magukszerzette nótákat játszanak, igen kevés köztük a nótaszerző, ez is azt bizonyítja, hogy ők vették át a mi muzsikánkat és nem fordítva. A dzsesszbendről pedig bizonyosan tudjuk, hogy idegen, igazi magyar emberek rendszerint utálják. Az se igaz, hogy az itt kódorgó angol, amerikai s más idegen miatt kell nálunk a dzsesszbend; sőt az idegen itt éppen a cigányt keresi, dzsesszbendje különben van neki odahaza. Ha a kormánynak van joga megtiltani idegen árucikkeket, káros idegen nyomdatermékek behozatalát, akkor éppenígy betilthatja vagy korlátozhatja ezt az idegen muzsikát is. Tiltsa ki, vagy adóztassa meg úgy, hogy ne legyen érdemes neki itt élnie. S ha most tudnak idegenellenőrző razziaikat tartani, nézzenek körül a dzsesszbendzenekarokban is, fele morva, cseh; meg a négerék is aligha születtek itten. A külföldön játszó néhány zenekaron való retorziótól se féljen fizanni az itt kellemetlenkedő idegen, az a néhány külföldi cigánybanda — ha netalán hazaküldenék őket, ami nem valószínű — jobban megélhetne idehaza, ha helyükből ez a sok jövevény eltisztulna. Viszont igen sokan vagyunk, akik elhagyjuk kedvelt kávéházunkat, vagy nem is járunk már kávéházba, mert a dzsesszbend kiűzött belőle.

A **speciális nagy üzem előnye.** Az iparcikkek előállítására terán mutatókó technikai fejlesztés külön bámúlata máió abban a tekintetben, hogy az izlés és igény ezer meg ezer váltoját hovatovább maradé nélkül elégti ki. Csodálatosan tapasztaljuk ezt például a hangszeriparban, ahol a hangszerek külső és belső tulajdonságainak rengeteg különbözősége az izlésből és egyéb követelményeinek legalább is ugyanakkora tömörövel áll szemben. Utóbbinak kielégését Sternberg-Hangszervár szállít érte el, hogy minden hangszerre speciális osztályi felszerítést a Rákóczi-ut 60. sz. Zenepalotában.

A **Magyar Zenei Hírlap** című zenei szaklap indult meg. Minden szám mellett 4—6 magyarnóta kotta melléklete szerepel, mely az új magyar nótákat tartalmazza. Kapható Klóknér Ede zeneműkeskedésében, Budapest, VIII. József körút 11. Tagjainknak 50%-os kedvezményt nyújt

királyi udvari szállító
Budapest, VII.,

hangszergyára
Rákóczi-ut 60.
Legújabb modellű Saxaphonok. Zenekari cimbalmok. Tárगतók. Klarinetek legfinomabb és tartós kivitelben. Régi és új mester- és zenekari hegedők.

A kiadásért és szerkesztésért felelős: dr Járosi Jenő,
Budapest, VIII., Rókk Szilárd-utca 35.

Weinberger-nyomda, VIII. Némét-u. 27 Telefon J. 322—37.